

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/764/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2614203791
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daša Kontríková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2614203791.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Praha 1, Nové Město, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpený: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanému: G. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX, o zaplatenie 1.057,01 eura s príslušenstvom (zmenkovej pohľadávky), na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 5C/73/2014-25 zo dňa 8. septembra 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa ruší a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd zamietol návrh žalobcu, ktorou si uplatňoval pohľadávku zo zmenky voči žalovanému podľa čl. 4 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, upravujúcim európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu a s cezhraničným charakterom a žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie prvostupňový súd po právnej stránke odôvodnil aplikáciou čl. I. § 75, § 11 ods. 1, § 5 ods. 1, § 48 ods. 1 bodu 2, § 33 ods. 1, 2, § 34 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, § 37 ods. 1, § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 5, § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) a § 142 ods. 1 O.s.p. Skutkovo rozsudok odôvodnil tým, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že návrh je nedôvodný. V konaní mal preukázané, že žalobca je obchodnou spoločnosťou so sídlom na území Českej republiky, žalovaný ako fyzická osoba má bydlisko na území Slovenskej republiky. Uplatnená zmenka bola vystavená na území Slovenskej republiky, kde je i platobné miesto. Predmetom konania je cezhraničný spor v zmysle čl. 3 bodu 1 nariadenia Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, nakoľko navrhovateľ má sídlo v Českej republike, teda v členskom štáte inom ako v členskom štáte súdu, konajúceho vo veci. Hodnota pohľadávky v čase doručenia tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky Okresnému súdu v Senici nepresahuje 2.000 eur bez akýchkoľvek úrokov, výdavkov a nákladov, a preto sa podľa čl. 2 bodu 1 nariadenia Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, na tento spor uplatňuje uvedené nariadenie. Žalovaný má bydlisko v obvode Okresného súdu Senica, ktorý je z tohto dôvodu v zmysle uvedeného nariadenia príslušným súdom na konanie vo veci. Takto určená právomoc súdu je i v súlade s čl. 16 bodu 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22.12.2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Dotknutá zmenka bola vystavená podľa slovenského práva, miesto vystavenia i platobné miesto sa nachádzajú na území Slovenskej republiky. Vzhľadom k tomu sa žalované vzájomné majetkové vzťahy účastníkov konania spravujú právnym poriadkom Slovenskej republiky. Použitie právneho poriadku Slovenskej republiky v súlade s § 10 a § 11 zák. č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov zodpovedá rozumnému usporiadaniu záväzkového vzťahu účastníkov konania. Iná dohoda účastníkov konania o voľbe rozhodujúceho práva v konaní preukázaná nebola. Predložená zmenka je vista zmenkou. Súd preskúmal zmenku z pohľadu jej splatnosti, pričom dospel k záveru, že ide o vlastnú zmenku, ktorá má uvedené dve možnosti splatnosti,

čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť z dôvodu jej neurčitosti. Neurčitý údaj splatnosti zmenky je spôsobený zápismi údajov na zmenke, keď zo zápisu „zaplatím za túto zmenku pri predložení“, je uvedená splatnosť na nahliadnutie a z údaju „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ je uvedená splatnosť na určitý čas. Súd nemohol považovať tento údaj za predĺženie lehoty v zmysle § 34 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, keďže tento údaj vzbudzuje pochybnosť o druhu splatnosti zmenky. Ak by vystaviteľ zmenky mal vôľu predĺžiť lehotu na videnie zmenky, údaj mal správne znieť „na platenie predložiť v lehote do 4 rokov od vystavenia“. V tejto súvislosti súd poukazuje na rozhodnutie NS SR č.k. 1 Obdo 59/2010 zo dňa 26.01.2011, ktorý skonštatoval, že ak sú v zmenke uvedené dve rozdielne určenia splatnosti (na videnie a do dvoch rokov od vystavenia), spôsobuje to jej neplatnosť, a to s poukazom na § 33 ods. 2 zák. č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, v znení neskorších predpisov. Z uvedeného je zrejmé, že pri uplatňovaní zmenkového práva sa uplatňuje prísny formalizmus a preto súd s poukazom na zistené skutočnosti dospel k záveru, že zmenka predložená žalobcom je neplatná.

Je zrejmé, že pôvodný majiteľ zmenky, ktorým je spoločnosť Pohotovosť, s.r.o., vykonáva svoju podnikateľskú činnosť prostredníctvom poskytovania spotrebiteľských úverov na území Slovenskej republiky, pričom zmenka v tomto prípade má zabezpečovací charakter k pôvodnému právnomu vzťahu, ktorý má povahu vzťahu spotrebiteľského. A preto i napriek tomu, že žalobca súdu nepredložil zmluvu, ktorou vznikol medzi účastníkmi (základný) zmluvný vzťah, a ktorá bola zabezpečená predloženou zmenkou, považuje súd tento vzťah za vzťah spotrebiteľský. S poukazom na skutočnosti uvedené zhora súd dospel k záveru, že zmenka, na základe ktorej si žalobca svoj nárok uplatňuje je neplatná a súčasne zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne, čo je 91,25 % ročne, k úhrade ktorého sa žalovaná v zmenke zaviazala, spôsobuje podľa názoru súdu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a preto súd návrh žalobcu zamietol.

O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 O.s.p. a i keď mal žalovaný vo veci plný úspech nepriznal mu náhradu trov konania, pretože si jednak trovy konania neuplatnil a zo spisu súd zistil, že mu doposiaľ žiadne trovy nevznikli.

Proti tomuto rozsudku, v celom rozsahu, podal prostredníctvom právneho zástupcu odvolanie žalobca, ktorý odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovie a prizná mu náhradu trov odvolacieho konania. Odvolanie žalobca podal podľa § 205 ods. 2 písm. a), b) a f) O.s.p., pričom argumentoval tým, že napadnuté rozhodnutie je prekvapivým rozhodnutím, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom. Táto prekvapivosť vyplýva zo skutočnosti, že odporca uplatnený nárok nepoprel, no napriek tomu súd prvého stupňa uplatnený nárok zamietol, ale najmä vyplýva z rozporu napadnutého rozhodnutia s konštantnou judikatúrou NS SR. Prvostupňový súd dospel k záveru, že zmenka je neplatná pre neurčitý údaj splatnosti, ktorý má vyplývať z údajného rozporu medzi na zmenke napísaným údajom „zaplatím za túto zmenku pri predložení“ a údajom „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. V zmysle čl. I § 33 zák. č. 191/1950 Zb. môže byť splatnosť zmenky určená len štyrmi spôsobmi predpokladanými zákonom, inak je zmenka ničotná (neplatná). Jedným zo spôsobom splatnosti zmenky je splatnosť na videnie (tzv. vista zmenka). Zákon explicitne neudáva, akým spôsobom sa má doložka uviesť. Spôsob uvádzania doložiek splatnosti bol zaužívaný v zmenkovej doktríne už desaťročia, pričom rozhodujúca je judikatúra po roku 1930, odkedy sa datuje platná právna úprava. Je zaužívané pri vista zmenkách používať na označenie údaju zročnosti údaj najmä nasledovanými slovnými vyjadreniami: „na predloženie“, „po predložení“, „pri predložení“, „na videnie“. Je nesporné, že údaj, ktorý je uvedený na predloženej zmenke ako údaj splatnosti „pri predložení“, je tradičný údaj, ktorý sa používa ako údaj splatnosti pri vista zmenke, t.j. zmenke splatnej na videnie. V zmysle čl. I § 34 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. zmenku splatnú na videnie je potrebné predložiť na platenie do jedného roka od dátumu vystavenia. Vystaviteľ môže lehotu na platenie predĺžiť alebo skrátiť. Predĺženie lehoty na platenie sa na zmenke musí uviesť. Opätovne ani v tomto prípade nie je v zákone explicitne uvedené, ako sa má údaj o predĺžení, resp. skrátení lehoty uviesť. Dôležité je, aby bol údaj dostatočne určitý. Je potrebné mať zároveň na zreteli, že zmenka predstavuje abstraktný záväzok, stelesňuje právo samé osebe, je zo zákona prevoditeľná indosamentom, a preto sa pri posudzovaní podstatných náležitostí vyžadujú príslušné kritériá. V tejto veci je na zmenke uvedené „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Pri jazykovom výklade uvedeného je celkom zrejmý význam slova „na platenie“, „predložiť“. Na základe uvedených výkladových pravidiel je možné vyvodiť, že zmenka má byť predložená počas obdobia štyroch rokov od vystavenia, tzn. že uvedený údaj vymedzuje časový úsek, odkedy má byť zmenka predložená na platenie. Tento posudzovaný údaj logicky zodpovedá účelu vymedzenia lehoty na

predloženie vista zmenky na platenie v súlade s čl. I § 34 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. Odvolateľ sa preto nestotožňuje so záverom, že v údají predlžujúcom lehotu na platenie by mala byť ešte uvedená doložka „do“, a to tak, že by text mal znieť „na platenie predložiť v lehote do štyroch rokov od vystavenia“, pretože ide o dva rozličné údaje s dvoma rozdielnymi významami z pohľadu zmenkového, teda nejde o vnútorný rozpor zmenky. Prvý z nich určuje údaj zročnosti zmenky, t.j. podľa neho zmenku charakterizujeme a o aký typ ide z hľadiska zročnosti, druhý z nich určuje obdobie, v rámci ktorého môže byť zmenka predložená na platenie. Pokiaľ ide o argument v rozhodnutí NS SR zo dňa 26.1.2011 sp. zn. 1Obdo 59/2010, tak o túto skutkovú situáciu sa v danom prípade nejedná a preto nie je možné argumentovať predmetným rozhodnutím. Odvolateľ na záver poukázal na to, že záver súdu prvého stupňa je nesprávny a vyplýva z nesprávneho právneho posúdenia veci. V tejto súvislosti poukázal aj na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013, z ktorého zdôraznil, že súd prejedná vec podľa nariadenia pre európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu ústne len vtedy, ak to považuje za potrebné alebo ak to navrhne jedna zo strán a v danom prípade nebol daný dôvod na prejednanie veci na ústnom pojednávaní. Nesúhlasí s názorom súdu, že k prejednaniu veci pristúpil preto, že návrh sa javil zjavne neopodstatnený, pretože neopodstatnenosť návrhu, rovnako ako jeho neprípustnosť, je možné posudzovať výlučne z procesného hľadiska a nie hmotnoprávneho, keďže sú uplatnené nároky zo zmenky. Súd pritom vykonal dokazovanie, ktoré účastníci nenavrhli, pričom nebolo vykonané na tvrdenia navrhovateľa. Zmenka je cenným papierom, ktorým sa zmenkový dlžník zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť v čase a mieste určenom v zmenke čiastku v nej určenú. Ide o záväzok, ktorý je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný. Zákon dáva dlžníkom z takejto zmenky len možnosť podať námietku proti majiteľovi, avšak neupravuje, že by takáto listina nebola platnou zmenkou. S tým potom súvisí aj dôkazná povinnosť na strane dlžníkov, ktorí musia namietat' a preukázať, že šlo pôvodne o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak a teda musia preukázať obsah vyplňovacieho práva ako aj to, že blankozmenka bola vyplnená v rozpore s vyplňovacím vyhlásením a teda aj s udeleným vyplňovacím právom, čo sa v prejednávaní veci nestalo. Podľa zákona zmenkového a šekového bol preto súd oprávnený skúmať len to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré sa musia pre jej platnosť zo zákona povinne do nej uviesť, nie však podmienky jej vystavenia, ani jej neprípustnosť.

Žalovaný odvolací návrh nepodal, k doručenému odvolaniu žalobcu sa písomne nevyjadril.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.), a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. a), b) a f) O.s.p.), preskúmal rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné, preto je nevyhnutné napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odvolací súd poukazuje v prvom rade na to, že žalobca žiadal priznať uplatnenú pohľadávku podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu a s cezhraničným charakterom. Preto je potrebné mať na zreteli, že európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa uplatňuje len pre spory vymedzené ako „cezhraničné“, t.j. spory, v ktorých má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v členskom štáte inom ako v členskom štáte súdu alebo tribunálu konajúceho vo veci, na čo správne poukázal aj súd prvého stupňa, čo v danej veci bolo splnené. Nariadenie o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu neobsahuje pravidlá týkajúce sa súdnej právomoci, preto sa pri určovaní príslušnosti súdov a tribunálov medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ, ako aj pokiaľ ide o štáty mimo EÚ, musia uplatňovať pravidlá ustanovené v nariadení Brusel I. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Rozhodným právom však nemusí byť právo členského štátu súdu alebo tribunálu konajúceho vo veci pohľadávky, v závislosti od toho, ktoré právo sa má uplatňovať v zmysle príslušných pravidiel uvedených v nástrojoch týkajúcich sa rozhodného práva. Pokiaľ potom ide o rozhodné právo a skutočnosť, že žalobca si v konaní uplatnil zmenkovú pohľadávku, pričom z obsahu predloženej zmenky nevyplýva voľba rozhodného práva a na záväzky vyplývajúce zo zmieniek nie je možné použiť Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), keďže z rozsahu jeho pôsobnosti článok 1 ods. 2 písm. d) vylučuje záväzky vyplývajúce zo zmieniek. Právo Európskej únie a medzinárodné zmluvy neobsahujú kolízne normy pre oblasť zmieniek, súd prvého stupňa správne určil

rozhodné právo podľa § 10 ods. 1 a § 11 zák. č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Danú vec je potrebné riešiť podľa slovenského právneho poriadku, jeho použitie zodpovedá rozumnému usporiadaniu daného vzťahu preto, že osoba zmenkovo zaviazaná je štátnym občanom Slovenskej republiky, pôvodný majiteľ zmenky je spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. so sídlom na území Slovenskej republiky, žalobca ako majiteľ zmenky je osobou zo zmenky oprávnenou - má nárok na vyplatenie zmenkovej sumy s príslušenstvom, na zmenke však nie je jeho podpis, čím potom spôsobilosť žalovanej a indosanta - prvého majiteľa zmenky sa spravuje slovenskou právnou úpravou. Zmenkové vyhlásenie žalovaného ako vystaviteľa zmenky bolo urobené pred indosáciou zmenky v Slovenskej republike, teda jeho forma sa spravuje taktiež právom Slovenskej republiky, aj platobné miesto je v zmenke uvedené: „POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava. Právna úprava zmenky vychádza v Českej republike i v Slovenskej republike z rovnakého právneho základu, ktorým je zákon č. 191/1950 Zb. - zákon zmenkový a šekový.

Súdu prislúcha povinnosť zistiť celkový skutkový stav sporu vo veci pohľadávky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Dôvodom je to, že v zmysle príslušných ustanovení nariadenia (ES) č. 861/2007 článku 4 ods. 4, článku 7 ods. 1 a článku 9 ods. 1, má súd povinnosť tak konať a informovať strany sporu, aké informácie od nich súd požaduje, aby mohol vydať rozhodnutie o sporných záležitostiach. Takto súd zodpovedá za riadenie a kontrolu konania, pričom zámerom je, aby súd zabezpečil splnenie cieľov nariadenia, spočívajúcich v zrýchlenom, jednoduchom a finančne menej náročnom konaní. Úlohou súdu je rozhodnúť, či v záujme určenia skutkového stavu nariadi ústne pojednávanie. Vyplýva to zo zásady ustanovenej v článku 5 ods. 1, že európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je predovšetkým písomné, a súd by mal nariadiť ústne pojednávanie len, ak to považuje za potrebné pre rozhodnutie v niektorej zo sporných skutkových otázok, v ktorých nevie rozhodnúť iným spôsobom, napríklad vyžiadanim doplňujúcich informácií od jednej alebo oboch strán sporu, prípadne ak o to požiada niektorá zo strán. Nariadenie pojednávania je potom potrebné zdôvodniť.

Z obsahu spisu vyplýva, že návrhom na uplatnenie pohľadávky si žaloba uplatnil svoju pohľadávku voči žalovanému vyplnením vzorového tlačiva A v zmysle čl. 4 bod 1 nariadenia. Žalobca si podľa návrhu uplatňoval špecifikovanú zmenkovú pohľadávku, zmenkový úrok v špecifikovanej výške a zo špecifikovaných súm, za konkretizované obdobie, zmenkovú odmenu a náhradu trov konania. Žalobca k návrhu pripojil overenú fotokópiu zmenky, na rad spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, žalovanou ako vystaviteľom s označením jej mena, priezviska, adresy, rodného čísla, s vlastnoručným podpisom zmenky. Na zmenke je vyplnená zmenková suma, uvedené, že za túto zmenku vystaviteľ zaplatí pri predložení špecifikovanú sumu, špecifikovaný zmenkový úrok, ďalej údaje „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“, ako aj údaj o čísle zmluvy. Na rubopise zmenky je uvedený indosament, ktorým pôvodný zmenkový veriteľ obchodná spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. indosovala zmenku na žalobcu.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným uplatnenými odvolacími dôvodmi je posúdiť, či boli splnené podmienky na zamietnutie návrhu z dôvodu neplatnosti zmenky, z ktorej mala vzniknúť žalobcom uplatnená zmenková pohľadávka, následkom viacerých lehôt splatnosti.

Podľa čl. I § 10 zák. č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový - ďalej aj zmenkový zákon, ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietat' majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou nedbanlivosťou.

Podľa čl. I § 75 zák. č. 191/1950 Zb. vlastná zmenka obsahuje: 1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina spísaná; 2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu; 3. údaj sročnosti; 4. údaj miesta, kde sa má platiť; 5. meno toho, komu alebo na rad koho sa má platiť; 6. dátum a miesto vystavenia zmenky; 7. podpis vystaviteľa.

Podľa čl. I § 33 zák. č. 191/1950 Zb. zmenku možno vystaviť: na videnie, na určitý čas po videní, na určitý čas po dате vystavenia, na určitý deň. (ods. 1) Zmenky s iným časom sročnosti alebo s postupnou sročnosťou sú neplatné. (ods. 2)

Podľa čl. I § 34 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. zmenka na videnie je sročná pri predložení. Musí byť predložená na platenie do jedného roka od dáta vystavenia. Vystaviteľ môže túto lehotu skrátiť alebo určiť lehotu dlhšiu. Indosanti môžu tieto lehoty skrátiť.

Zmenka je cenný papier vydaný v zákonom predpísanej forme a obsahu. Podstatou zmenky je záväzok určitých osôb zaplatiť jej majiteľovi v mieste a čase vyplývajúcom z listiny sumu určenú zmenkou. Každá zmenka musí byť označená slovom „zmenka“, pričom uvedené označenie nie je možné nahradiť iným slovom. Ďalšie náležitosti upravuje zákon podľa druhu zmenky, teda podľa toho, či sa jedná o zmenku vlastnú alebo zmenku cudziu. Zmenku, ako cenný papier na rad, je možné prevádzať rubopisom, čiže indosamentom. Základná právna úprava uvedeného inštitútu je uvedená v zákone č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov. Zmenka má v zásade povahu abstraktného a nesporného záväzku s dôsledkom, že jej majiteľ nemusí preukazovať existenciu a výšku zmenkového dlhu.

Zmenka je záväzkom abstraktným. Zákon neviaže vznik zmenkových záväzkov na žiadne iné okolnosti, než na splnenie formalít, ktoré predpisuje. Zmenka je zároveň záväzkom nesporným, ktorej podstata je v tom, že vlastníik zmenky nemusí pri predkladaní zmenky na platenie, ani neskôr pri jej prípadnom vymáhaní preukazovať nič iné než to, že je vlastníkom platnej zmenky. Nie je na ňom, aby preukazoval, že povinný zo zmenky veriteľovi zmenkovú sumu skutočne dlhuje. Zmenka sama, ak je platná, je dostatočným dôvodom pre vznik nároku na sumu v nej uvedenú. Pripúšťajú sa vždy určité námietky voči zmenkovým nárokom. Na tomto mieste však je možné konštatovať, že je na dlžníkovi zo zmenky, aby námietky vzniesol a prípadne ich veriteľovi v súdnom konaní preukázal. Pokiaľ sa mu to nepodarí, zostane mu povinnosť zmenku zaplatiť. Abstraktnosť a nespornosť zmenkových záväzkov spolu úzko súvisia, ale obidva tieto rysy majú svoje hranice.

Pokiaľ ide o zmenku predloženú žalobcom, v tomto prípade ide o zmenku vystavenú na videnie, teda tzv. vista zmenku podľa čl. I § 33 ods. 1 zák. č. 191/1950 Zb. Táto skutočnosť vyplýva z textu zmenkového vyhlásenia žalovanej, ktorá sa zaviazala zmenkovú sumu zaplatiť pri predložení. Aj keď citované ustanovenie čl. I § 34 ods. 1 zmenkového zákona upravuje povinnosť predložiť zmenku na platenie do jedného roka od dátumu vystavenia, môže ten, kto zmenku vystavil, túto lehotu skrátiť alebo určiť dlhšiu lehotu. Ide o určité rámcove obmedzenie splatnosti zmenky. Majiteľ tak môže v rámci tejto lehoty zmenku predložiť kedykoľvek a musí mu byť ihneď pri predložení preplatená, lebo už samotným predložením sa stáva splatnou. V tomto prípade žalovaná v zmenkovom vyhlásení podľa § 34 ods. 1 zmenkového zákona určila dlhšiu lehotu na predloženie vista zmenky, a to štyri roky od vystavenia. Zmenka tak obsahuje údaj o tom, že ide o vista zmenku, ktorú oprávnený majiteľ zmenky môže predložiť na platenie do štyroch rokov odo dňa jej vystavenia.

Odvolací súd tak odlišne od súdu prvostupňového uzavrel, že zo zmenky predloženej žalobcom, splatnej na videnie, podľa čl. I § 33 ods. 1 zmenkového zákona (pretože obsahuje údaj: „Zaplatím za túto zmenku pri predložení...“) vyplýva jedna doba splatnosti 4 roky od vystavenia, ako to vyplýva z textu: „na platenie predložiť do 4 rokov od vystavenia“. Splatnosť zmenky nastáva v momente jej predloženia, pričom predložiť ju bolo možné v súlade s § 34 ods. 1 čl. I. zmenkového zákona v lehote štyroch rokov od jej vystavenia a až po jej predložení uskutočnenom v lehote štyroch rokov od vystavenia nastáva jej splatnosť. Odvolací súd sa preto nemohol stotožniť so záverom súdu prvého stupňa, že v zmenke sú uvedené dve splatnosti, čo malo spôsobiť jej neplatosť.

Odvolací súd je pri preskúmaní odvolaním napadnutého rozhodnutia zásadne viazaný uplatnenými odvolacími dôvodmi, teda pri preskúmaní správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa môže prihliadať len k tým dôvodom, ktoré odvolateľ v odvolaní označil, nie je viazaný rozsahom odvolania len v prípadoch uvedených v § 212 ods. 2 O.s.p. (nejde o daný prípad), pričom však vždy musí prihliadnuť k vadám, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, i keď neboli v odvolaní uplatnené (§ 212 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 212 ods. 3 O.s.p. na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z citovaného ustanovenia procesného predpisu potom vyplýva, že odvolací súd musí prihliadnuť na procesné vady konania pred súdom prvého stupňa, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo

veci. Takéto vady musia byť vždy v bezprostrednom vzťahu k nesprávnemu výsledku konania. Kedy o takúto procesnú vadu ide, je vecou posúdenia konkrétneho prípadu.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle konštantnej súdnej judikatúry rozumie taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (viď napr. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 102/04, ako aj rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/102/2001 a 5Cdo/93/2000). Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi jeho procesné práva. Ak potom súd prvého stupňa skúmal platnosť zmenky, len z pohľadu jej splatnosti, pričom závery súdu v tejto otázke s poukazom na vyššie uvedené neboli správne, a neskúmal zmenku zo všetkých v zmysle zákona zmenkového a šekového do úvahy prichádzajúcich hľadísk, dopustil sa takého procesného pochybenia, ktoré malo za následok odňatie možnosti konať pred súdom.

Aj keď s ohľadom na vytykanú vadu konania by bolo nadbytočné (predčasné) zaoberať sa ďalším, odvolací súd považuje za účelné a vhodné pre ďalší priebeh konania uviesť niekoľko poznámok:

Je potrebné mať na zreteli aj to, že v zmysle § 11 čl. I. zmenkového zákona je každú zmenku možné previesť indosamentom a v prípade, že k takémuto prevodu dôjde, nadobudne nový majiteľ všetky práva zo zmenky. Práve z tohto dôvodu môže žalovaný ako priamy dlžník namietat voči žalobcovi, ako poslednému majiteľovi zmenky, jedine to, že vedome konal na jeho škodu, čo ale neznamená námietku nedostatku práv k zmenke, ale len obranu dlžníka proti platnému zmenkovému záväzku.

Po podaní zmenkového návrhu na súd, tento vo vzťahu k zmenke môže skúmať, či predložená listina sa javí byť skutočne zmenkou, teda skúmať, či zmenka má zákonné náležitosti. Až keď je možné konštatovať, že listina sa javí byť zmenkou, je možné uvažovať, či existujú dôvody k pochybnostiam o jej pravosti. Obranou proti uplatnenému zmenkovému nároku sú potom už len námietky, ktoré musia byť riadne odôvodnené, tzn. že zmenkový dlžník - v konaní žalovaný musí uviesť aké vecné dôvody ho vedú k námietkam. Prísnosti a nespornosti zmenkových záväzkov zodpovedá zásada koncentrácie konania, v danom prípade, keďže ide o konanie podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007, žalovaný podá všetky námietky, ktoré má proti zmenkovému platobnému rozkazu v tlačive C na odpoveď po doručení mu tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky žalobcom, ktorým je povinný odpovedať do 30 dní a zaslať ho súdu spolu so všetkými príslušnými podrobnými dokumentmi, resp. akýmkoľvek iným vhodným spôsobom bez použitia tlačiva na odpoveď, reagovať na doručený návrh žalobcu. V rámci odpovede môže poprieť pohľadávku z hľadiska jej vecnej podstaty alebo nárokovanej sumy, prípadne požiadať o nariadenie ústneho pojednávania. Uvádzaná abstraktnosť a nespornosť zmenkových alebo šekových záväzkov sa vždy prejaví v tom, že je to žalovaný, ktorý námietky nielen vznesie, ale taktiež ich oprávnenosť preukáže. Žalobca, ktorý predložil zmenku, o ktorej pravosti nie je dôvod pochybovať, svoj nárok preukázal dostatočne.

Zároveň však nemožno opomenúť, že v danom prípade je potrebné zohľadniť i prípadný spotrebiteľský charakter pôvodného zmluvného vzťahu medzi spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako dodávateľom a žalovaným ako spotrebiteľom. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na postup Krajského súdu v Prešove, ktorý v skutkovo obdobnej veci pod sp. zn. 6Co/132/2013 konanie prerušil a podľa § 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článku 19 ods. 3 písm. b) Zmluvy o Európskej únii, predložil Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálnu otázku (konanie sp. zn. C-328/14) v znení: „Či sa má článok 6 odsek 1 Smernice Rady 93/13 EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a článok 4 Smernice Rady 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, vykladať v tom zmysle, že jej odporuje právna úprava členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o právach z indosovanej zmenky, neumožňuje v zásade v žiadnej fáze konania ex offio preskúmať zmluvu o kauze právneho vzťahu a prípadnú nekalú povahu zmluvnej podmienky a tiež prípadné porušenie zákona upravujúceho dôsledky neuvedenia RPMN v Zmluve o spotrebiteľskom úvere, z ktorej zmenka vznikla“. Aj keď konanie o tejto prejudiciálnej otázke bolo na

základe späťvzatia návrhu skončené vymazaním tejto veci z registra Súdneho dvora EÚ bez meritórneho rozhodnutia, je dôvodné zohľadniť nižšie uvedené stanoviská.

V konaní o takto predloženej prejudiciálnej otázke predložila svoje stanovisko Komisia, ktorá argumentuje tým, že Smernica 87/102/EHS, ktorá sa uplatňuje v prejednávanej veci, nezakazuje používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách, ale zo znenia jej článku 9 jednoznačne vyplýva, že členské štáty môžu povoliť ich používanie v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa v takýchto situáciách. Podľa názoru Komisie je potrebné pojem "vhodnej ochrany spotrebiteľa" v zmysle článku 9 smernice 87/102/EHS vykladať so zreteľom na článok 14 uvedenej smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnou ochranou spotrebiteľa v zmysle článku 9 uvedenej smernice je preto potrebné chápať celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa, ako vyplýva z predpisov práva Únie a judikatúry Súdneho dvora, a zahŕňa preto aj povinnosť vnútroštátnych súdov *ex offio* skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Rešpektovanie abstraktného charakteru zmenky v zmysle, ako to uvádza vnútroštátny súd vo svojom uznesení, by bolo podľa Komisie neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení smernice 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj článok 14 smernice 87/102/EHS. Podľa názoru Komisie je zrejmé, že ak pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je totiž nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, keďže v konaní o vymáhanie pohľadávky nie je možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že v prejednávanej veci bola zmenka indosovaná na obchodnú spoločnosť so sídlom v Českej republike, ktorá následne svoje práva vyplývajúce zo zmenky uplatňovala pred súdmi Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu, upraveného nariadením (ES) č. 861/2007.

Slovenská republika v konaní o takto predloženej prejudiciálnej otázke argumentuje tým, že v prípade indosácie zmenky vzhľadom na abstraktný charakter zmenky a jej nezávislosť od príčinného (kauzálneho) vzťahu, ktorý bol dôvodom jej vystavenia, umožňuje zákon č. 191/1950 Zb. vznášať kauzálne námietky, ktoré sa zakladajú na vlastných vzťahoch k predchádzajúcim majiteľom zmenky, len výnimočne. Zákonná prekážka prenosu kauzálnych námietok na ďalších nadobúdateľov zmenky je pritom logickým dôsledkom abstraktnosti a nespornosti záväzkov zo zmeniek. Navyše, ak je majiteľom zmenky indosatár, kauzálny vzťah medzi majiteľom zmenky a zmenkovým dlžníkom spravidla ani neexistuje. Túto zákonnú prekážku však prelamuje napríklad výnimka vyplývajúca z § 17 zákona č. 191/1950 Zb., ktorý ustanovuje, že kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Podmienkou pre uplatnenie tejto výnimky teda je, aby majiteľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Splnenie tejto podmienky je preto zákonným predpokladom pre prípustnosť kauzálnych námietok v prípade indosácie zmenky. Napriek tomu, že takáto charakteristika zmeniek je daná medzinárodnými predpismi, je potrebné prihliadať aj na systém ochrany spotrebiteľa v práve EÚ, ktorý vytvoril určité minimálne požiadavky, ktoré je potrebné uplatniť aj vo vzťahu k inštitútu zmeniek. Zákonodarca EÚ totiž pamätal pri vytváraní rámca ochrany spotrebiteľa v oblasti spotrebiteľských úverov aj na požiadavku zabezpečenia minimálnej úrovne ochrany spotrebiteľa v členských štátoch, ktoré spotrebiteľovi umožňujú využívať zmenky. Uvedenú požiadavku zakotvovala smernica 87/102/EHS, ktorá sa uplatňovala aj v čase vystavenia zabezpečovacích zmeniek vo veci samej. Podľa jej čl. 10, členské štáty, ktoré v spojitosti s úverovou zmluvou povoľujú spotrebiteľovi: a) uskutočniť platbu prostredníctvom zmeniek, vrátane dlžných úpisov; b) dať záruku prostredníctvom zmeniek, vrátane dlžných úpisov a šekov, zabezpečia, že spotrebiteľ je vhodne chránený, ak používa tieto nástroje danými spôsobmi. Toto ustanovenie bolo v čase rozhodnom pre prejednávaný prípad premietnuté do zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Podľa jeho § 4 ods. 6 v súvislosti s poskytnutím úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého

spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Podľa názoru Slovenskej republiky, za okolností ako vo veci samej, prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o návrhoch na plnenie zo zmeniek, aby okrem iného preskúmal, či boli zmenky vystavené v súlade s ustanovením § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z., a teda či zmenková suma v čase vyplnenia zmeniek bola najviac vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Vnútroštátnemu súdu nič nebráni v tom, aby si za účelom takéhoto posúdenia vyžiadal (napríklad od dlžníka, alebo od spoločnosti Pohotovosť s.r.o.) všetky potrebné podklady (vrátane zmluvy o spotrebiteľskom úvere), pretože v zmysle § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže vnútroštátny súd aj bez návrhu vykonať dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že v prejednávanej veci bude kľúčovou otázkou vyriešenie konfliktu medzi abstraktným a prísne formálnym charakterom indosovanej zmenky na jednej strane a možnosťou skúmania zmluvného vzťahu medzi pôvodným majiteľom zmenky a dlžníkom zohľadniac pritom spotrebiteľský charakter tohto vzťahu na strane druhej. V prejednávanej veci je žalovaný pasívny, napriek tomu, že prevzal žalobu s výzvou, aby sa k nej vyjadril a aj predvolanie na pojednávanie, na pojednávaní sa nezúčastnil a k žalobe sa nevyjadril. Avšak súdu je z jeho rozhodovacej činnosti zrejmé, že podmienky, za akých sa žalobca dohodol na zabezpečení vzniknutého záväzkového vzťahu založeného zmluvou o úvere poškodzujú spotrebiteľa tým, že žalobca poskytuje žalovaným úvery v nižšej sume na akú je vystavená zmenka, uplatňujú si zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je viac ako 90 % ročne a navyše si uplatňuje ďalší, 6 % úrok. Ak by súd dospel k záveru, že je oprávnený skúmať spotrebiteľský charakter záväzkového vzťahu medzi účastníkmi z úradnej povinnosti (ex offa) napriek tomu, že žalovaný je pasívny, resp. sa nebráni relevantným spôsobom, takýto postup v rozhodnutí odôvodní.

V dôsledku vyššie uvedeného, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., keďže takýmto postupom súdu sa odňala účastníkom možnosť konať pred súdom, ako aj s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., keď prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil tým, že na vec neaplikoval všetky ustanovenia na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov a nadväzne v naznačenom smere i nedostatočne zistil skutkový stav, zrušil a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Povinnosťou prvostupňového súdu v ďalšom konaní bude posúdiť dôvodnosť žalobného návrhu v kontexte noriem zmenkového práva a pokiaľ bude preukázaný spotrebiteľský charakter predmetného vzťahu zároveň aj v kontexte noriem práva spotrebiteľského, zodpovedať všetky relevantné právne otázky, na ktoré bolo poukázané vyššie, vysporiadať sa so všetkými relevantnými argumentmi účastníkov konania a vo veci opätovne rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť. Súd prvého stupňa bude pritom rešpektovať upravený postup a pravidlá, ktorými sa európske konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu odlišujú od konania upraveného výlučne Občianskym súdnym poriadkom.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd aj o trovách konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.